

Tıbbi Ülkemizden Hangi Alanlarda ve Makalelerle Katkıda Bulunuldu?

Which Fields and Articles Contributed Most to Medicine from Turkey?

Altan ONAT

Istanbul Üniversitesi Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Kardiyoloji Anabilim Dalı, İstanbul, Türkiye

Özet

Amaç: Ülkemizden son 40 yılda tıbbi en fazla "halis" katkı yapan yayınları belirleyip duyurmak.

Yöntem: Web of Science verilerine dayanarak, Türkiye kurumlarından kaynaklanıp 2011 Haziran itibarıyla en fazla atıf alan yayınlar belirlendi. Makalelerde uluslararası yazar payının "küçük"ten fazla olmaması şartı arandı.

Bulgular: Seksen üç başyazar, herbiri >82 (%95 GA 83; 230) atıf alan 100 yayın üretti. Burada referansları bildirilen bu yayınlar, kalite itibarıyla dünyadaki yayınların üst %1-%6'sına denk düşüyordu. Makalelerin yarısı 1994-2002 döneminde üretildi. Türkiye'de günümüzde bu düzeyde yılda yalnızca 10-12 yayın gerçekleştirildiği tahmin edildi ki bu, dünya üretiminde ancak binde 0,5'lik bir pay temsil eder. 1995-2005 döneminde kaydedilen ciddi yükseliş eğiliminin daha sonra benzer oranda sürmediği veya sürmeyeceği öngörülebilir. Romatoloji, hematoloji ve kardiyolojinin başı çektiği dahili bilimler ile nörobilimler ortalama düzeyin üstünde bulundu. Başta Behçet hastalığı olmak üzere, diğer popülasyonlara göre daha yaygın rastlanan sağlık sorunları, başlıca katkılara konu olmuştur. Yayınlar yalnızca 23 tıp fakültesi ve GATA ile Sağlık Bakanlığı hastanesinden köken almıştır.

Sonuç: Değerlendirme, ülkemizin potansiyeli için tatmin edici olmanın çok altındadır. Tıbbi katkı yapma potansiyeli olan araştırmalara odaklanan bir ortam yapılandırılmak üzere, yetkili organlarca çok daha büyük çaba sarf edilmelidir. (*Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi 2011;24:156-61*)

Anahtar Kelimeler: Tıbbi katkı, Türkiye'de tıp araştırmaları, Tıp tarihi

Abstract

Objective: To determine and disclose publications from Turkey that have contributed most "genuinely" to medicine in the past 40 years.

Method: Based on data from the Web of Science, 100 publications originating from Turkey's institutions were identified as having received by June, 2011, the greatest number of citations. Papers having more than a minor share by international authors were excluded.

Results: Eighty-three primary authors generated 100 medical papers, each receiving >82 (95% GA 83; 230) citations. These articles, cited herein, were in the top 1% to 6% papers in the world. Half of the articles were published in 1994-2002. An estimated 10-12 such highly cited papers are produced currently in Turkey annually which represent only a global share of 0.5 per mille. The rate of rise registered in the period 1995-2005 may be anticipated not to persist later. Internal medicine, led by rheumatology, hematology and cardiology, and neurosciences were represented above the average. Health issues encountered more widely than in other populations, headed by Behçet's disease, were the most frequent topics.

Conclusion: Results are unsatisfactory compared with the potential of Turkey. A concerted and much greater effort is needed to rebuild an environment that focuses on promoting research with a potential for contributing to medicine. (*Marmara Medical Journal 2011;24:156-61*)

Key Words: Contribution to medicine, Medical research in Turkey, History of medicine

Giriş

Kalkınma ve refahın altında ancak bilim ve teknolojiye bağlı gelişmelerin yattığını, gelişmiş toplumlar ile hızla gelişmekte olan ülkeler örne-

ğinden görüyoruz. Aynı bakış açısı Afrika, Ortadoğu ve Orta Asya toplumları örneğinde tersini de ortaya koyuyor. Bu nedenle bilime yapılan katkılarla yakından izlemek gerek. Tıp kalkınma ile dolaylı biçimde ilgili, ama insan için temel hedef olan sağlığı korumaya yönelik bilim

İletişim/Correspondence to: Dr. Altan Onat, İstanbul Üniversitesi, Cerrahpaşa Tıp Fakültesi, Kardiyoloji Anabilim Dalı, Cerrahpaşa, İstanbul, Türkiye
Tel.: +90 422 341 06 60 E-posta: alt_onat@yahoo.com.tr

Başvuru Tarihi/Submitted: 30.06.2011 **Kabul Tarihi/Accepted:** 20.07.2011

© Marmara Medical Journal, Published by Galenos Publishing. / © Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi, Galenos Yayınevi tarafından basılmıştır.

alanı. Bilime yapılan katkının en iyi göstergesi olarak da, sağlanan toplam atıf sayısından çok, (en üst %1 atıf gibi) üst düzey sayıda atıf alan çalışmalar kabul görmektedir¹. Bilimsel yayın sayısı izlenmeye değer bir parametre ise de, tıbbi katkı için fevkalade değişken kalite temsil eder; atıfların toplam sayısı da yine hayli heterojenlik gösterir. Yurtdışı kurumlarla giderek daha sıklıkla ortaklaşa gerçekleştirilen ve büyük atıf rakamlarına ulaşılabilen yayınlarda, yerli araştırmacının "halis" katkısı ihmal edilebilir boyutta olabilmekte, bu atıflar gerçek katkıyı yansıtmaktan uzak kalabilmektedir.

Bu nedenle, son 40 yılda ülkemiz tıp kurumlarında gerçekleştirilip, en fazla sayıda atıf alan 100 yayını belirleyerek Türkiye'nin tababete katkısının niceliğini, zaman dilimini, seyrini, başlıca tıp alanlarına dağılımını değerlendirmeyi, bilim ürünü ve insanlarımızı ortaya çıkarmayı bu çalışmada amaçladım.

Yöntem

Science Citation Index (SCI) atıf verileri Thomson Reuters Web of Science'in Citation Reports bölümünde kurumun adresi aranarak elde edildi. Veriler son 40 yılda yayına girmiş makalelere sağlanan atıfları kapsıyordu ve yayınlar büyük çoğunluğu ile 1990 ila 2006 yıllarına aitti. Daha önceki bir çalışmamda² belirlenmiş olan tıp araştırmacılarımız ismen aranıp atıf sayılarına göre sıralanan çalışmalar arasından, ≥80 atıflı yayınlar seçildi. Makalelerden hızla atıf kazanma potansiyeline sahip olanları kaçırmamak üzere, 2006-2008 yıllarındaki veriler ayrıca arandı. Kurumların adresi aranırken (örneğin Ankara Univ or Univ Ankara gibi) seçenekler de ihmal edilmedi. Yurtdışı kurumlarla ortaklaşa yayında, yabancı kurumdaki yazarın katkısının ilk üç yazar arasına girmeyecek ölçüde küçük olması şartı koşuldu; diğer bir ifadeyle ilk 3 yazarın tümünün yerli kurumlarda çalışmasıyla üretilen yayınlar seçildi. Birden fazla alanın ortaklaşa yayınında ağırlıklı ilk yazar ve dergiye göre verildi. Bilim insanlarımızdan kariyerinde bir üniversiteden diğerine geçen ve iki kurumda da yüksek atıflı yayın yapanlar için, kazanılan atıflar ilgili dönemdeki kuruma kaydedildi.

Eldeki çalışma verileri Web of Science'te 2011 yılı Haziran ayı son yarısındaki duruma aittir. Citation Reports'a giren atıf sayıları SCI tarafından tescil edilen atıflardan, kusurlu veya eksik yazılmış referansları ve ilgili yıllarda SCI kapsamı dışındaki dergilere yapılan SCI atıflarını dışlamaktadır. Dışlanan bu atıfların, toplam SCI atıflarının %5 ila %10'u kadar olduğu tahmin edilebilir.

Bulgular

Geçmişte 82 üzerinde atıf alan Türkiye kaynaklı 100 yayın 1971 ile 2007 yılları arasında, ortanca olarak 2000 yılı Mart'ında (çeyrek dilimler aralığı 1994 ile 2002 sonu) yayımlanmıştır. Referansları Tablo 1'de verilmektedir. Atıf alma maruzat penceresi ortanca olarak 11 (çeyrek dilimler aralığı 8 ila 16) yıldır. Yayınların beşi derleme, üçü toplantı yazısı, ikisi editöre mektup, 90'ı makale türündendi. Tek yazarlı 16, iki yazarlı 4, üç yazarlı 8 makale bulunuyordu; yayınların geri kalanına daha çok yazar imza atmıştı.

Bilim dallarına göre dağılım

Tablo II yüz yayını bilim kollarına ve bilim dallarına göre sınıflandırmaktadır. Görüldüğü gibi dahili bilimler 45 yayın, nörobilimler 15 yayın ile başarılı bilim kollarını oluşturmaktadır. Dünya gene-

line göre beklenen 36 ve 21 yayın yerine, temel bilimler 25, cerrahi bilimler 13 yayınlı ortalamanın biraz altında yer almaktadır. Pediatri ise yalnızca 2 yayınlı beklenenin çok altında üst düzey yayın üretmiş bulunmaktadır.

Dahili bilimlerde romatoloji 13 yayın, kardiyoloji 6, hematoloji 7, endokrin ve metabolizma dalı ise 5 yayın gerçekleştirerek aslan payını kapmıştır. Gerek nöroloji (8), gerek psikiyatri (6 makale) ortalama üstünde performans sergilemiştir. Biyokimya ise, temel bilimlerin sancaktarlığını 11 yayınlı yapmıştır. Bunda Özcan Erel ile Ilker Durak'ın üçer yayını baş rolü oynamıştır.

Dergiler

Beş yayın N Engl J Med, Lancet, Ann Intern Med, Circulation gibi (15 ve üzeri düzeyli) çok yüksek impakt faktörü olan dergilerde yayınlanmıştı. Buna karşılık etki değeri günümüzde 3'ün altında bulunan birçok dergide yer alan yayının, 90-150 gibi yüksek atıf almaya mazhar olduğu görülmektedir.

Katkı yalnız 29 kurumdan kaynaklanıyor

Üretilen üst düzey 100 tıbbi yayın yalnızca 23 tıp fakültesi ve GATA ile 5 Sağlık Bakanlığı hastanesinden köken almıştır. Yüksek atıflı yayınların neredeyse yarısı Cerrahpaşa (16) ile İstanbul Tıp (16) ve Hacettepe (17 makale) fakültelerinden kaynaklanmıştır. Onları GATA 7, Ankara ve Erciyes Üniversiteleri 5'er, Akdeniz Üniversitesi 4, Harran Üniversitesi ve Marmara Üniversitesi tıp fakülteleri 3'er yayınlı izlemiştir. Marmara Üniversitesi'nin yüksek katkıları 1997 ile 2001 yılları arasında N. İmeryüz, T. Çelikel ile H. Direskeneli ve ark. tarafından üretilen üç yayından oluşmaktadır. Ege, Dokuz Eylül, Karadeniz Teknik Üniversiteleri ve İnönü tıp fakülteleri ikişer yayınlı katkıda bulunurken, 11 tıp fakültesi (Kocaeli, Atatürk, Cumhuriyet, Bilkent, Karaelmas, Yüzüncü Yıl, Gaziantep, Osmangazi, Trakya, Sütçü İmam ve Çukurova Üniversiteleri) ile Ankara Nümune Hastanesi, Süreyyapaşa Hastanesi, T. Yüksek İhtisas Hastanesi, Ankara Ana-Kadın Sağlığı Hastanesi ve Diyarbakır SSK Hastanesinden birer yayın tıbbi katkı yapmış sayılmaktadır.

Tartışma

En çok atıf almaya layık olmuş olan Türkiye kaynaklı 100 makale, istisnalar dışında 1976 ila 2005 yılları arasında yayına girmiş ve 83 ila 230 atıf almaya başlamış. Yüzyıl dönümünde dünyada bu düzeyde tıp makalesinin yılda yaklaşık 14 bin olduğu tahminine göre, aynı dönemde ürettiğimiz yılda 7 makale yaklaşık binde 0.5'lik bir pay temsil eder. Yayınlardan 14'ü dünyada en üst %1 dilimine giren sayıda (>160) atıf almış, 2004-2007 yıllarında yayınlanan 6 makale de 120-82 atıf almak suretiyle benzer niteliği göstermiştir. Böylece, bu kapsamdaki her 5 makaleden biri dünyada en yüksek %1 atıflı yayınlar arasında sayılabilir. Bu değerlendirme, ülkemizin potansiyeli için tatmin edici olmanın çok altındadır.

Ülkemizde başarı sağlamaya elverişli alanlar

Behçet hastalığının çeşitli konuları, sanayide benzene maruz kalmanın zararları, serbest radikallerin oksidasyonu ve kanın antioksidan kapasitesi, metabolik sendrom, diyabet, polikistik over sendromu, tüberküloz, hidatik kist, teknesyum sintigrafisi, huzursuz bacak sendromu, fokal beyin iskemisi ve depresyon konularında araştırmalar bu listeye mükerrer yayın sokmaya müsait görünmüştür. Anılan konular gerçekten halkımızda, diğer popülasyonlara göre

Tablo I. Tıbbi Türkiye'den en fazla "halis" katkı yapmış 100 makale: alan ve kaynak bilgileri

Atf	Araştırmacı	B. dalı	Alan	Dergi	Yıl ve referans
314	Koç Y, Güllü İ, Akpek P, &	Onkoloji	Behçet hast.	J Rheumatol	1992; 19:402-10
238	Abacı A, Oğuzhan A, Kahraman S &	Kardiyol	Koroner kollateral	Circulation	1999; 99:2239-42
231	Çelik M, Gökmen N, Erbayraktar S	Nöroloji	Erythropoietin	Proc N Acad Sci USA	2002; 99:2258-63
218	Akman-Demir G, Serdaroğlu P, Taşer B	Nöroloji	Behçet hast.	Brain	1999; 122:2171-81
207	Hamuryudan V, Mat C, Saip S &	Romatol	Behçet: Talidomid	Ann Intern Med	1998; 128:443-
195	Erel Ö	Biyokimya	Antioksid.kapasite	Clin Biochem	2004; 37:112-9
192	Erel Ö	Biyokimya	Antioksid.kapasite	Clin Biochem	2004; 37:277-85
182	Altınbaş M, Coşkun Hİ, Er O &	Onkoloji	Düşük-mw heparin	J Thromb Haemost	2004; 2:1266-71
174	Ateş K, Nergizoğlu G, Keven K &	Nefroloji	Periton diyalizi	Kidney Int	2001; 60:767-76
170	Onat A, Ceyhan K, Başar Ö &	Kardiyol	Metabolik sendrom	Atherosclerosis	2002; 165:285-92
170	Yazıcı H, Tüzün Y, Pazarlı H &	Romatol	Behçet: hast.	Ann Rheum Dis	1984; 43:783-9
167	Aktolun C, Bayhan H, Kır M	Nükleer tıp	TL-201 imaging	Clin Nucl Med	1992; 17:171-6
164	Aksoy M, Erdem S, Dinçol G	Hematol	Kr. benzen zehirlenm.	Blood	1974; 44:837-41
161	Öğüş AC, Yoldaş B, Özdemir T &	Pnömoloji	Gene in tuberculosis	Eur Respirat J	2004; 23:219-23
152	İmeryüz N, Yeğen BC, Bozkurt A &	Gastroent.	Mide boşaltması	Am J Physiology	1997; 273:G920-7
149	Vahaboğlu H, Öztürk R, Aygün G &	Mikrobiol	Beta-laktamazlar	Antimicrob Ag Chemoth	1997; 41:2265-9
148	Sayek İ, Yalın R, Sanaç Y	Genel cerr	Hidatik kist	Arch Surg	1980; 115:847-50
147	Erel Ö	Biyokimya	Antioksidan kapasite	Clin Biochem	2005; 38:1103-11
147	Serdaroğlu P, Yazıcı H, Özdemir C	Nöroloji	Behçet: nöroloji	Arch Neurol	1989; 46:265-9
146	Tunca M, Akar S, Onen F &	İç hast.	Ailevi Akdeniz ateşi	Medicine	2005; 84:1-11
141	Bilici M, Efe H, Köroğlu MA &	Psikiyatri	Depresyon	J Affect Disord	2001; 64:43-51
138	Çelikel T, Sungur M, Ceyhan B &	Pnömol	Akut solunum yeters.	Chest	1998; 114:1636-42
138	Caner B, Kitapçı M, Ünlü M &	Nükleer tıp	Teknesyum-99m	J Nucl Med	1992; 33:319-24
134	Kural-Seyahi E, Fresko İ, Seyahi N &	Romatol	Behçet hast.	Medicine	2003; 82:60-76
133	Ergönül Ö	İnfeksiyon	K-K hemorajik ateş	Lancet Inf Dis	2006; 6:203-14
133	Uygun A, Kadayıfçı A, Işık AT &	Metabol.	Yağlı kc, metformin	Alim Pharma Ther	2004; 19:537-44
132	Hamuryudan V, Yurdakul S, Moral F &	Romatol	Behçet hast.	Br J Rheumatol	1994; 33:48-51
128	Ökten A, Kalyoncu M, Yarış N	Pediyatri	Adrenal hiperplazi	Early Hum Develop	2002; 70:47-50
128	Akhan O, Özmen MN, Dinçer A &	Radyoloji	Karacğ. hidatik kisti	Radiology	1996; 198:259-64
128	Barış Yİ, Şahin AA, Özemi M &	Pnömoloj	Plevra mezotelyoma	Thorax	1978; 33:181-92
126	Tahaoğlu K, Torun T, Sevim T &	Göğüs cerr.	Dirençli tbc.	N Engl J Med	2001; 345:170-4
126	Aykaç G, Uysal M, Yalçın AS &	Biyokimya	Alkol ve oksidasyon	Toxicology	1985; 36:71-6
124	Onat A	Kardiyol	Kalp-damar hast.	Atherosclerosis	2001; 156:1-10 R
123	Aydın A, Orhan H, Sayal A &	Farma-Toksi	Diabette oksidasyon	Clin Biochem	2001; 34:65-70
122	Başaranoğlu M, Açıbay Ö, Sonsuz A	Hepatol	Gemfibrozil steatohep	J Hepatol	1999; 31:384 letter
122	Serdaroğlu P	Nöroloji	Behçet: nöroloji	J Neurol	1998; 245:197-205
122	Tan Ü	Fizyoloji	Hand preference	Int J Neurosci	1988; 41:35-55
120	Kasapoğlu M, Özben T	Biyokimya	Serbest radikal teori.	Exp Gerontol	2001; 36:209-20 PP
118	Akpınar S	Nöroloji	Huzursuz bacak s.	Arch Neurol	1982; 39:739 letter
112	Yılmaz S, Sindel T, Arslan G &	Radyoloji	BTomo analizi	Eur Radiol	1998; 8:212-7
110	Direskeneli H	Romatol	Behçet hast.	Ann Rheumat Dis	2001; 60:996-1002
110	Kaptan K, Beyan C, Cetin T &	Hematol	Helicobacter pylori	Arch Intern Med	2000; 160:1349-53
110	Açıbay Ö, Gündoğdu S	Endokrin	Polik. over sendr.	Fertil Steril	1996; 65:946-9
110	Erol OO	Plast Cerr	Serbest deri-grefi	Plast Reconstr Surg	1976; 58:470-7
109	Uzel N, Sivas A, Uysal M, Öz H	Biyokimya	Lipid peroksidasyon	Hormon Met Res	1987; 19:89-90
108	Öztürk M	Genetik	Karsinogenez	Sem Liver Dis	1999; 19:235-42
106	Satman İ, Yılmaz T, Şengül A &	Metabol.	Diyabet epidemiolojisi	Diabetes Care	2002; 25:1551-6
105	Hamuryudan V, Özyazgan Y, Hızlı N &	Romatol	Behçet: azathioprine	Arthr Rheumatism	1997; 40:769-74
104	Coşkun Ö, Kanter M, Korkmaz A &	İnfeksiyon	Antioxid. quercetin	Pharmacol Res	2005; 51:117-123
104	Vardar-Ünlü G, Candan F, Sökmen A &	Mikrobiol	Antimikrobial aktivite	J Agr Food Chem	2003; 51:63-7

104	TokgozoglusuL, BaturMK,TopcuogluMA&	Kardiyol	İnme lokalizasyonu	Stroke	1999; 30:1307-1
103	Akyol O, Herken H, Uz E &	Biyokimya	Şizofreni	Prog Neurops'phar	2002;26:995-1005 R
103	Uslu R, Sanlı UA, Sezgin C &	Onkoloji	Karsinom cell lines	Clin Cancer Res	2000; 6;4957-64
103	Aksoy M	Hematol	Chr. benzene poison.	Am J Ind Med	1985; 7:395-402
102	Kanpolat Y, Savaş A. Bakar A &	Nöroşirürji	N. trigeminus rizotomisi	Neurosurğ	2001; 48:524- PP
102	Aytaç A, Yurdakul Y, İkizler C &	K-D cerr.	Foreign body inhal.	J Thor Cardio Surg	1977; 74:145-51
102	Aksoy M, Dinçol G, Akgün	Hematol	Kr. benzen zehirlenm	Br J Ind Med	1971; 28:296-?
101	Ilhan A, Koltuksuz U, Ozen S	Nöroloji?	caffaic acid ph ester	Eur J C-thor Surg	1999; 16:458-63
101	Taşdemir O, Vural KM,KaragözH&	K-D cerr.	Baypassız k.cerrahisi	J Thor Cardiovas Surg	1998; 116:68-73
100	Aytemir K, Ozer N, Atalar E &	Kardiyol	P dalgası dispersionu	PACE	2000; 23:1109-12
99	Kara H, Aydın S, Ağargün MY &	Psikiyatri	Erken ejakülasyon	J Urol	1996; 156:1631-2
98	Akpınar S	Nöroloji	Huzursuz bacak s.	Clin Neuropharma	1987; 10:69-79
97	Şentürk M, Özcan PE, Talu GK&	Anestezy	Analjezi teknikleri	Anesthesiol	2002; 94:11-5
96	Kostakoğlu L, Elahi N, Kıratlı P &	Nükleer tıp	Teknesyum-99m	J Nucl Med	1997; 38:1003-8
96	Sayinalp N,Ozcebe OI,OzdemirO&	Romatol	Behçet hast.	J Rheumatol	1996; 23:321-322
95	Yurdakul S,Günaydın I,TüzünY&	Romatol	Behçet sendromu	J Rheumatol	1988; 15:820-2
94	Tarkun İ, Arslan BC, CantürkZ &	Endokrin	Polikistik over sendr.	J Clin Endocr Met	2004; 89:5592-6
94	Koçak M, Çalıskan E, Şimşir C &	Jinekoloji	PcOvS'da metformin	Fertil Steril	2002; 77:101-6
94	Herken H, Uz E, Ozyurt H &	Psikiyatri	Şizofreni	Mol Psychiat	2001; 6:66-73
93	Gönül AS, Akdeniz F, Taneli F&	Psikiyatri	Depresyonlu hasta	Eur Arch Psyc Cl Nsci	2005; 255:381-6
93	Onat A, Şurdum-AvcıG,Barlan MM&	Kardiyol	Viseral yağlanma	Int J Obes	2004; 28:1018-25
93	Yurdakul S, Yazıcı H; Tüzün Y	Romatol	Behçet artriti	Ann Rheumat Dis	1983; 42: 505-15
92	Aksoy M	Hematol	Benzen karsinojenliği	Envir Hlth Perspect	1989; 82:193-7 R
91	Arıcan Ö, Aral M, Şaşmaz S &	Dermatol	Psoriasis: TNF-	Mediators Inflamm	2005;14:273-9
91	Tüzün H, Beşirli K, Sayın A &	K-D cerr.	Behçet'te anevrizma	Surgery	1997;121:150-6 PP
90	Tugal-Tutkun I, Onal S, Altan-YR&	Romatol	Behçet hast.	Am J Ophthalmol	2004; 138: 373-80
89	Öner AF, Bay A, Arslan Ş &	Pediyatri	Kuş gribi	N Engl J Med	2006; 355:2179-85
89	Evereklioglu C	Göz h.	Behçet hast. tedavi	Survey Ophthalmol	2005; 50:297-350 R
89	Yılmaz E, Ozen S, Balci B	Tıb. Biyol.	Genetik mutasyon	Eur J Hum Genet	2001; 9:553-555
89	Durak I, Akyol O, Başesme E	Biyokimya	Böbrek yetersizliği	Nephron	1994; 66:76-80
88	Koçer N, Islak C, Siva A, &	Radyoloji	Nöro-Behçet	Am J Neuroradiol	1999; 20:1015-24
87	Saatçi I, ÇekirgeHS,ÖztürkMA&	Radyoloji	Carotid art anevrizma	Am J Neuroradiol	2004; 25:1742-9
87	Gul A	Romatol	Behçet hast.	Clin Exp Rheumat	2001; 19:S6-S12 R
87	Yıldırım R; Aras C; Ozdamar A&	Göz h.	kornea flap'i	J Cataract Refr Surg	2000; 26:1729-32
86	Aksoy M, Erdem S, Dinçol G	Hematol	Benzen: lösemi	Acta Haematol	1976; 55:65-72
85	Gürsoy-OzdemirY,Bolay H, SaribasO&	Nöroloji	Fokal serebr iskemi	Stroke	2000; 31:974-80
85	Tura B, Tura SM	Psikiyatri	Antidepresanlar	Brain Res	1990; 518:19-22
85	Aktulga, E; Altaç M; MüftüoğluA&	Romatol	Behçet: colchicine	Haematologica	1980; 65:399-402
85	Aksoy M, Erdem Ş, Dinçol G	Hematol	Kr. benzen maruzatı	Am J Med	1972; 52:160-?
84	Göktaş S, Yılmaz Mİ, ÇağlarK&	Üroloji	Kanserde adiponektin	Urology	2005; 65:1168-72
84	Sungur M, Güven M	İç hast.	Insektisid zehirlenm.	Critical Care	2001; 5:211-5
84	İnal ME, Kanbak G, Sunal E	Biyokimya	Antioksidan & yaşlan.	Clin Chim Acta	2001; 305:75-80
84	Yaralı H, Yıldırım A, Aybar F &	Jinekoloji	Polikistik over sen	Fertil Steril	2001; 76:511-6
83	Tuğlu C, Kara SH, Çalyurt O &	Psikiyatri	Depresyon: TNF-	Psychopharmacol	2003;170:429-33
83	Yıldız BO, Yaralı H, Oğuz H &	Metabol.	Polikistik over sen	J Clin Endocr Metab	2003; 88:2031-6
83	Durak I,Karabacak HI, BuyukkocakS &	Biyokimya	Cyclosporin	Nephron	1998; 78:207-11
83	Durak I, Canbolat O, KavutcuM&	Biyokimya	Superoxide dismutase	J Clin Lab Analys	1996; 10: 17-20
82	Karahüseynoğlu S, Çınar Ö, Kılıç E &	Hist & Biol	Kordonl stem hücresi	Stem Cells	2007; 25:319-31
82	Tuğal-Tutkun İ,Mudun A,UrgancıoğluM&	Romatol	Behçet'te uveit	Arthr Rheumatism	2005; 52:2478-84
82	Evereklioglu C, Er H, Türköz Y& arkadaşları	Göz h.	Behçet hast.	Mediators Inflamm	2002;11:87-93
11868					

daha yaygın rastlanan sağlık sorunlarıdır. Bunlardan çeşitli merkezlerimizden çıkan Behçet hastalığıyla ilgili üst düzey yayınlar, takdir edilecek şekilde, tam 21 adetti. Benzen toksisitesi, buna bağlı anemi, karsinojenlik ve lösemi 6 yayın, oksidasyon konuları 8 yayın, metabolik sendrom, diyabet, polikistik over sendromu 10 yayınlı tıbbi katkıda bulunulabilecek konular oluşturdu. Adı geçen alan ve konular yeni araştırmalarımıza ilham verebilir.

Bir bulgumuz, katkı için çok önemli olan dergi kalitesinin yanı sıra, bizatihi meydana getirilen çalışmanın önemini vurgulamaktadır. Şöyle ki, gerçi en üst düzey dergilerde yayınlanan 5 makalemizin 4'ü atıflarda üst %1 niceliğine ulaşmışsa da, ortamın az üzerindeki dergilerde yer alan birçok yayınımdan yüksek atıf almak da mümkün olmuştur.

Çoklu yayınlı yer alan bilim insanlarımız

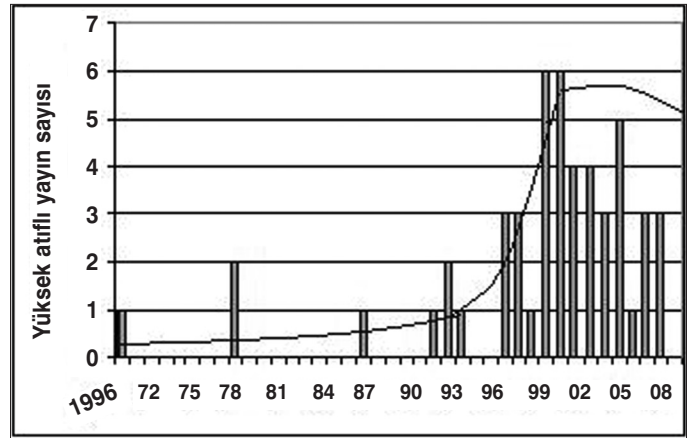
Birden fazla yayını listeye sokabilen 9 başyazar toplam 26 yayınlı bu listede yer almayı başardı. Hematolog merhum Muzaffer

Tablo II. Tıbbın beş ana alanına göre nisbi başarı

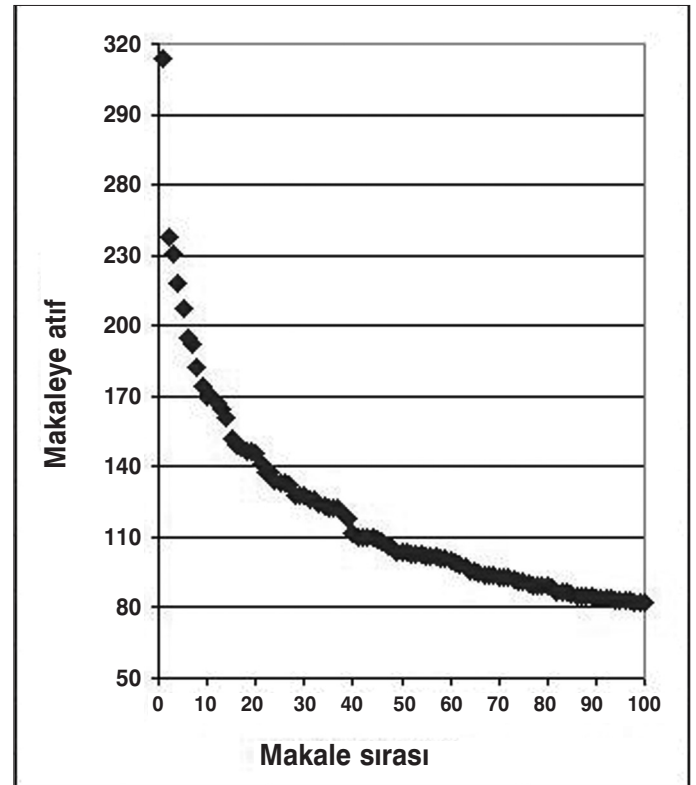
Bilim kolu	Yayın	Atıf	%	Dünyada	Nisbi başarı
Dahili bilimler	45	5615	47,3	22,2	213
Romatoloji	13	1486			
Kardiyoloji	6	829			
Hematoloji	7	742			
Onkoloji	3	599			
Endokr & Metab	5	526			
Pnömojoloji	3	427			
Gastro-hepatol.	2	274			
İnfeksiyon	2	237			
İç hastalık.	2	230			
Nefroloji	1	174			
Dermatol.	1	91			
Nörobilimler	15	1817	15,3	11,3	135
Nöroloji	8	1120			
Psikiyatri	6	595			
Nöroşirürji	1	102			
Temel bilimler	25	2924	24,6	35,8	69
Biyokimya	11	1331			
Radyoloji	4	415			
Nükleer tıp	3	401			
Biyol. & Genetik	3	279			
Mikrobiyoloji	2	253			
Fizyoloji	1	122			
Farmakoloji	1	123			
Cerrahi bilimler	13	1295	10,9	21,1	52
Kalp-damar c.	3	294			
Göz hast.	3	258			
Jinekoloji	2	178			
Genel cerrahi	1	148			
Göğüs cerr.	1	126			
Plastik cerr.	1	110			
Anestezyol.	1	97			
Üroloji	1	84			
Pediyatri	2	217	1,8	9,6	19
Toplam	100	11868	100	100	100

Aksoy 6 yayınlı başta gelmekte, onu üçer yayınlı biyokimya uzmanları Özcan Erel ile İlker Durak, romatolog Vedat Hamuryudan ve kardiyolog Altan Onat izlemektedir. Nörolog Piraye Serdaroğlu, psikiyatr S. Akpınar, romatologlar Sabahattin Yurdakul ve İlknur Tuğal-Tutkun bu düzeyde ikişer yayın üretmiş bulunmaktadır.

ULAKBİM Bilimsel Yayın Göstergeleri³ verilerinden hesaplandığına göre, 1981 yılını izleyen çeyrek yüzyılda ülkemizde tıp alanında üretilen yaklaşık 45 bin yayın 196 bin atıf kazanmıştır. Burada incelenen üst düzey yayınlar bu üretimin sadece binde 2,2'sini, oysa sağlanan atıflar binde 60'ını temsil etmektedir.

Şekil 1. Son 40 yıl içerisinde Türkiye'den kaynaklanıp 82'den fazla atıf alan tıp makale sayısının yıllara göre dağılımı. 1996 ile 2004 yılları arasında hızlı bir artış tempusunun yakalandığı, ama bunun daha sonra sürdürülemediği izlenmektedir. Tahmini bir regresyon eğrisi eklenmiştir.

Şekil 2. Ülkemiz kaynaklı olup tıbbi katkı yapan 100 yayının, aldığı atıf sayısına göre makale sırasını gösterir grafik.

Yakın geçmiş performansı için projeksiyon

SCI verilerine göre, bir makale gelecekte alacağı atıfların %26'sını yayımlandığı yılı izleyen üç yılda, yarısını da ilk 6-7 yılda kazanır. 2005-2009 yıllarında üretebildiğimiz 11 yayın performansına dayanarak ilgili beş yıllık dönemde potansiyel olarak yılda yaklaşık 8-9 yayının üstüne çıkmış olamayacağımız öngörülebilir. Ona öncelik eden beş yıllık (2000-2004) dönemde, fiilen gerçekleşen ortalama 8 yayının, potansiyel 13-14 yayına karşılık gelmesine göre, bilime katkı yapabilme düzeyinde son yıllarda bir gerileme –hiç değilse duraklama– dönemine girdiğimiz ifade edilebilir. Bu değerlendirmeyi toplum olarak ciddiye almamak ve gereklerini yapmamak ileride hüsrana uğramaya mahkum eder.

Üniversite ve tıp fakültesi sayısının birkaç yılda hızla tırmandığı, ama çoğunluğunun bilime katkı yapmadığı göz önünde tutulursa, bilim ve eğitim politikasında bazı yeni düzenlemelere gitmek gerektiği açıktır. Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin bir analizinde⁴, Türkiye geneline uygunluk gösterir biçimde, 27 yıllık bir değerlendirmede makalelerin çoğunun etki değeri 1,9'dan düşük dergilerde yayımlandığı bildirilmiştir. Ülkemizde kardiyovasküler tıp makalelerinin 2004 yılından sonra yerinde saydığı⁵ veya gerilediğine⁶ ilişkin bulgular yayınlamıştık. Terfiler için yeterli sayılan kriterlere bazı düzenlemeler getirip tıbbi katkı yapma ihtimali olan kapsamlı ve derinlikli araştırmaların teşvik edilmesi zamanı çoktan gelmiştir.

Sonuç olarak, tıp alanında Türkiye son 40 yılda dünyada katkı nitelikli yayınların en üst %6'sına denk düşen sadece 100 yayın üretebilmiş olup, son dönemde bu nitelikte yılda 10-12 yayın çıkarabilme durumundadır. Ülkemizin yetişmiş insan gücü ve ekonomik potansiyeli için tatmin edici olmanın çok altında görülen bu değerlendirmeye göre, tıbbi katkı yapma potansiyeli olan araştırmalara odaklanan bir ortam yapılandırmak üzere, yetkili organlarca çok daha büyük çaba sarf edilmelidir.

Kaynaklar

1. King DA. The scientific impact of nations. What different countries get for their research spending? Nature 2004;430:311-6. doi:10.1038/430311a
2. Onat A. A quantitative appraisal of the genuine contribution of Turkey and Turkish universities to science. Turk J Med Sci 2011; 41: 909-17. doi:10.3906/sag-1006-885
3. Demirel İH, Saraç C, Gürses EA. (Editörler) Türkiye Bilimsel Yayın Göstergeleri (I) 1981-2006. Ankara: TÜBİTAK-ULAKBİM Yayınları. 2007:19.
4. Gogas Yavuz D, Çavdar S, Erenus M. Bir tıp fakültesinde eğitimin ve bilimsel araştırmaların 27 yıllık izlemi: Marmara Üniversitesi Tıp Fakültesi. Marmara Med J 2011;24:1-9.doi:10.5472/MMJ.2010.01719.2
5. Onat A. Türk kardiyovasküler tıp makaleleri 2007 yılında yerinde sayıyor. Türk Kardiyol Dern Arş 2008;36:51-65.
6. Onat A. Üst düzey kardiyovasküler tıp makale sayısı ve kalitesi 2010 yılında çok düştü. Türk Kardiyol Dern Arş 2011;39:72-84.